

Theodor Treuner

**Vindex Veritatis, qvam Chiliasticæ Eridos Irenarches pro Chillasmo orthodoxo
asseruit, Contra Doct. Joh. Wilhelmi Petersen Coccysmum**

[Erscheinungsort nicht ermittelbar]: [Verlag nicht ermittelbar], 1701

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn1026608449>

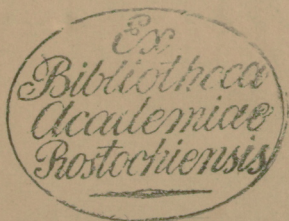
Druck Freier Zugang

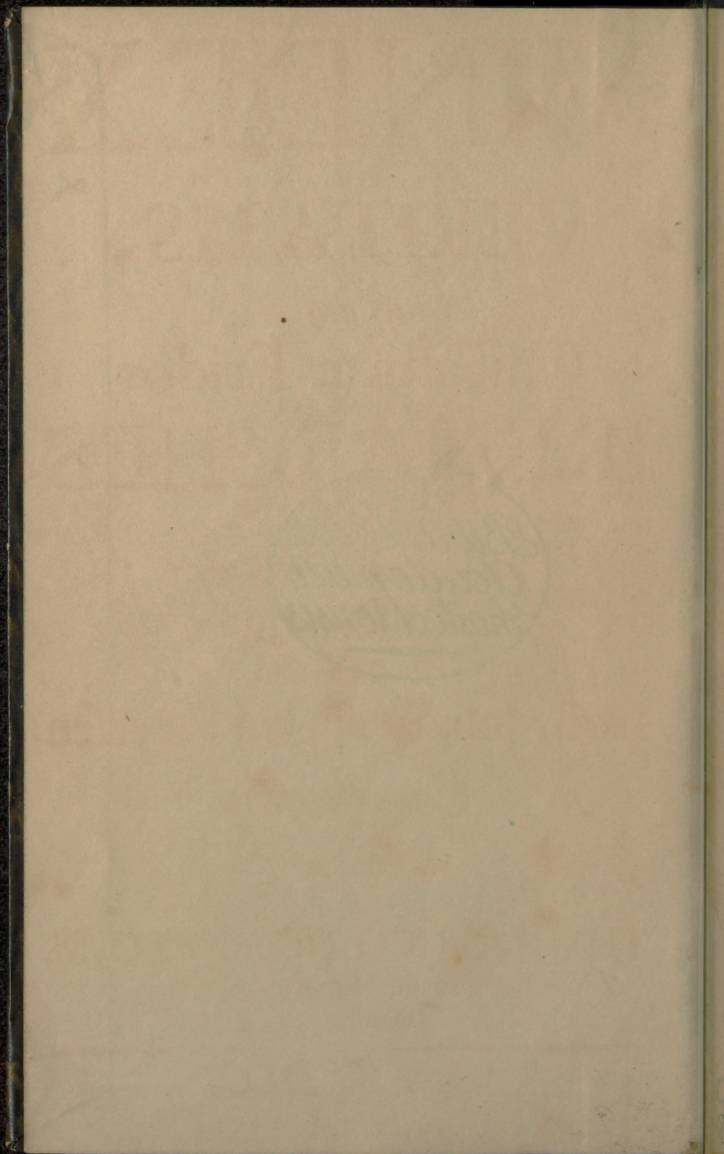

Ag 4096 1-3.

VINDEX

VERITATIS,

quam

Chiliafticæ Eridos

IRENARCHES

pro

Chiliasmo orthodoxo

afferuit,

Contra

Doct. Joh. Wilhelmi Peterfen

Coccyſmum

emiffus

â

THEODORICO TREUNERO, M.

Pastore & Superintendente

Heldburgico.

Anno M DCCI.

49-4006-3.

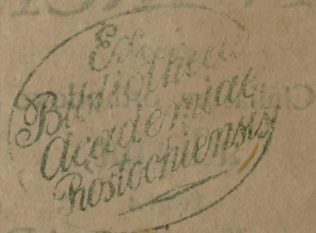

INDEX

VERITATIS

Christianae Fidei

IRENARCHES

Doct. Joh. W. Michaeli Petersen

Coelestinus

enclitica

THEODORICO TRELLINERO, M.

Pastore & Superintendente
Hildburghausen.

Anno M DCC

Jeremia XLIV, 28.

Sie werden erfahren / wes
Wort wahr worden sei/
meines/oder ihres.

Lutherus:

Wir haben bisher lange Zeit un-
ter dem Päpstlichem Regiment
manche grausame Verführung
erlitten von den Rumpelgei-
stern und Poltergeistern / welchen wir ge-
glaubet und gehalten haben für Menschen-
Seelen/die verstorben sind un in Pein umher
gehen solten / welcher Irrthumb nun durch
Gottes Gnaden ans Licht bracht und auff-
gedeckt ist/ daß man weiß/wie es nicht Men-
schen Seelen / sondern eitel böse Teuffel sind/
die mit falschen Antworten die Leuthe be-
trogen / und viel Abgötterei in aller
A 2 Welt

Welt aufgerichtet haben. Nun aber/ da
 der leidige Teuffel siehet / daß sein Poltern
 und Rumpeln nicht mehr gelten will/ greift er
 ein neues an/ und hebt an in seine Gliedern/ das
 ist/ in den Gottlosen zu toben/ poltert heraus
 mit mancherley wilden dünkeln / Glauben
 und Lehren. Dieser will keine Tauffe haben/
 jener läugnet das Sacrament; Ein an-
 der setzt noch eine Welt zwis-
 schen dieser und dem jün-
 stem Tage. Etliche lehren/ Christus
 sey nicht Gott/ etliche sagen dis / etliche
 sagen das / und sind schier so viel Secten
 und Glauben als Köpffe. Ein ieder Rülz
 ist ist so grob / wann ihm etwas träumet/ o-
 der düncket/ so muß es der Heilige Geist ihm
 eingegeben haben und will ein Prophet
 sein.

I. N.

I. N. D. N. J. C.

A.

Aliit mihi mammilla,
quando ad aures per-
crebuit nuper meas fa-
ma, Dominum Docto-
rem Petersen, celeberr-
mum illum Chiliasta-
rum Promachum, ad Chiliasticæ Eri-
dos Irenarchen meum nonnihil edidis-
se monumenti. Sperabam enim fore,
ut hinc pie sollicitarer, primis meis Chi-
liasmi Orthodoxi lineis, si forte rem
hanc alius me Doctior nondum perfe-
cisset, pro tuenda porro veritate hac
sancta, sanctè addere nunc superficem
& tandem ipsummet corpus. E-
nimvero visa jam paucos ante dies E-
jus contra me in Tractatu quodam suo

A 3

Chi-

(6)

Chiliaftico digreffione maxime perfunctoria & valde faftuofa, confpecta etiam fimul nuda, at proluxa proluxiffimis ex Scriptis fuis fuarum Chiliafticarum Hypothefium, quali demonftratifsimæ effent Thefes, repetitione, profunda me incesfit mifericordia fuper majori magni hujus Doctoris inftar vespertilionis contra folis nunc radios cæcutientis excæcatione, in quam incidere folent ejusmodi SETRENES, quæ extraordinarium fupra Scripturæ Sacri lucem præ aliis fibi fine folido folidæ, haud imaginariæ (Lucæ XVII, 22. 1. Corinth. XIV, 37. feq.) in Chriftum fidei applicativæ; quæ fola fiduciam folidam folide fundat (Ebr. XI, 1. Ephes. III, 12.) fundamento arrogant lumen & Spiritum vane jactant propheticum, a Paulo graviter admoniti (1. Corinth. XIV, 32, 36, 37, 38.) Die Geifter der Propheten find den Propheten unterthan; oder ift das Wort Gottes von euch auskommen? Oder ifts allein zu euch kommen? So fich jemand läffet düncken / er fei ein Prophet oder geiftlich / der erkenne / was ich euch
schreia

schreibe/ denn es sind des HErrn Gebote;
 ist aber iemand unwissend/ der sei unwis-
 send: itemque a Spiritu Sancto in clama-
 ti (Jes. V, 21. Prov. III, 7. Rom. XII, 3.
 & 17.): Wehe denen/ die bei sich selbst
 weise sind/ und halten sich selbst für klug;
 düncke dich nicht weise sein; niemand hal-
 te von sich weiter/ denn sichs gebühret zu-
 halten; Haltet euch nicht selbst für klug:
 quales sunt excæcati & alios excœcan-
 tes (Jes. XXIX, 9. 10, 14.) Tamen si
 vero istud Chiliastræ sic obdurati, qui
 sibi cæco & se cæcum Ductorem se-
 quentibus cæcis videtur egregius a Deo
 suscitatus beati millennii sui Buccina-
 tor, contra me divergium indignum sit,
 cui refutando vel una consumatur tem-
 poris pretiosi horula, quippe mero con-
 tra veritatis cantilenam coccyfino squali-
 dum; nihilominus, ne veritas hæc il-
 lustrissima inter seductos alios, luci di-
 vinæ in loco caliginoso attendentes
 aut ex tenebris jam contra Ductorem
 hunc & Goliathum Philistæum adsur-
 gentes patiatur aliquid detrimenti, age,
 unam & item alteram addam meæ sal-

tim delineationi, publice emissæ, nunc
lineam, quam Deus ipse in sui Nomi-
nis gloriam & ecclesiæ ædificationem,
manuducat per Jesum Christum
in Spiritu Sancto!
Amen.

I. I.

Conspiramus per Dei gratiam u-
terque nostrum, Excellentissime
Domine Doctor! in hac Thesi:
intelligendum & exponendum est
oraculum Apocalypticum, ex capite
vigesimo propositum, sensu non mystico, sed gram-
matico & historico de Fatis Ecclesiæ Christianæ,
quæ evadunt Facta, ante Apocalypsin non ita ob-
via aut solennia, post ipsam tamen ante & circa
mundi conflagrationem futura: Cujus The-
seos veritas immota ex eo facile demonstra-
tur, quod in libro Apocalypico ac proin-
etiam capite ejus vigesimo Christus ipse suis
fervis sistat proxime futura & historica, & δὲ τῇ
γενεῇ τῶν πραγμάτων, was in der Kürze geschehen
soll/ da die Zeit ist nahe (Apoc. I. 13. & 19. XXII,
6, 7, 10, 20.) qui proinde liber haut, ut olim
Danieliticus (Dan. XII. 4, 9, 13,) obsignandus,
sed accurate ad beatitatem secundum verba
prophetiæ & scripta legenda, audienda ac ser-
van-

vanda tractandus & caute contra indigne curiosorum scientias multiplicatas eorundemque additionem aut subtractionem gravissime prohibitam pervolvendus commendatur (Apoc. I, 3. XXII, 18. & 19.) non agens quippe de ejusmodi mysteriis, quæ Deus sibi soli suo demum tempore revelanda reservavit, sed quæ per ipsum librum hanc in literas redactum revelaverit, ceu scite in Tuo Tractatu, Domine Doctor! ipsemet tradis (p. 30, 78, 79. & c.) conferatur D. Danhauer in Colleg. Decalog. p. 284. seqq. D. Johann Adam Osiander in Theol. Casual. part. I. p. 294. seqq.

§. 2. Constituta sic utrinque concorditer nostrâ de sensu literalis sectando hac Thesi, cui ego quidē in meo Irenarcha pie ac strenue litavi & sensum literalem per Dei gratiam ex ipsis Textus visceribus & ad amussim respondente Historia accurate investigatum breviter enucleavi, magnus nunc, Domine Doctor! inter Te & me apparet hiatus in controversia de ipsomet literalis oraculi Apocalyptici nostri sensu genuino, qualem unicum solummodo dari ambo quoque scite præsupponimus. Unde facile scire poteras ac debebas, Tibi, nisi in perpetua petitione ejus, quod est in principio, versari velis, contra me non ita perfunctorie, sed accuratius & prorsus aliter, quam contra reliquos Antichilias, esse

A s

proce-

procedendum. Reliqui enim tantum *mystico*
sive spirituali sese exfatirarunt *sensu*, dicentes,
chilasticum saltem non esse analogum fidei; at
 ego, juxta Tecum investigans *sensum solide li-*
teralem, omni jure abs Te postulo, ut, seposita
 paulisper præconcepta Tua Tuo de sensu li-
 terali, quasi jamdum etiam contra me ex Tuis
 argumentis & parallelismis extra Textum sit
 demonstratissimus, opinione, mecum, ad Tuum
 ipsius monitum p. 80. concertes, deposita etiam
 Tua de spiritu prophetico Tibi extraordinarie
 commodato aut intelligentiæ ex prævia sancta
 praxi Tibi accommodatæ susurrus, jactatione,
 ex ipsismet ipsius scripturæ sacre verbis in
 Textu hoc positivis mecum depugnes, utrum
 Tua, an mea interpretatio sit ipsimet Textui
 collactea, & sensus literalis unus, verus, bonus,
 pronus, plenus, planus, atque sic prorsus ge-
 nuinus, qualem sensum Spiritus Sanctus omni-
 um primo sub vocatione omnium hominum
 efficaciter *adstans*, per ipsa verba Scripturæ
 Sacre positiva hominis multiose non resiten-
 tis intellectum illuminando, ingerit, & postea
 ipsi fidem ingenerat, atque sic ipsum etiam
inhabitans illuminat, ut spiritualis tunc homo
 spiritualia spiritualiter dijudicet (Lucæ II, 32.
 Joh. I, 9. Ephes. III, 9. Rom. X, 17. Ephes. III, 17.
 v. 14. 1. Cor. II, 14. 15.) Quoties autem Tu, Do-
 mine Doctor! etiam contra me perinde, atque

reli-

reliquos Antichiliaſtas, ad inſcite ſic præſuppoſitum heic Tuum prævocas ſenſum, toties petiſid, quod eſt in principio, audiens ex me illud: *Nihil ad Rhombum! en Chiliaſticum cuculum!* Quam in rem ſcite abs Te ipſo p. III. allegata contra Te ipſum adduco verba: *Eſſet, ut non nemo prudentiſſime ſcribit, optima ad veritatis INVENTIONEM via, ſi reperta expoſitione, quæ Tue ſuffragari ſententiæ videretur, diſſentientis ſumeres perſonam, & quid contradici poſſet, diligenter perſcrutarere, neq; Tibi quam primum plauderes; ita fieret, ut, qui diſſentirent inter ſe, non perpetuo diſſentirent, ſed cederent tandem errantes recte ſentientibus; at qui de victoria plerumq; magis ſumus ſolliciti, quam de veritate, & ante, quam autoritatem Doctorem noſtrorum a nobis removeamus aut removeri ſinamus, quos ſemel ſequi placuit, prius veritatem ipſam ORIENTEM relinquimus: & p. 120. optimum eſt docibilem eſſe Doctorem & ſi illa diſcere non reformidet, quæ antea ignoravit, ſed diſcendo meliora ſemper velle proficere; ſed ſi plerumque, ut magis ſua prava & falſa defendat, quam ad alterius recta & vera conſentiat, ſuamque SUPERBAM præſumptionem magis ſequatur, quam aliorum HUMILEM admonitionem &c.*

§. 3. Sub illa itaq; Theſi, in quam mi Domine Doctor! ambo nos pedibus imus, per
paralle

parallelismum proponenda sunt Tua & mea
 literalis interpretatio, tanquam adhuc dum
 duæ Hypotheses, & postea accuratissime di-
 spiciendum ac demonstrandum est, utra exser-
 tissimo Textui ex verbis positivis, sicuti jacen-
 & super ea fertur intellectus haud præ occu-
 patus, sed lumine naturæ reliquo & lumine
 gratiæ profuso illuminatus, sit maxime analoga,
 utra porro adfertissimæ in Ecclesia vere Chri-
 stiana fidei & certissimæ (si de Facto feratur)
 Historiæ sit optime collactea, ex qua accurata
 examinatione ac demonstratione Hypothesis
 maxime sic analoga & optime collactea mox
 evadet vera Thesis, altera autem falsa erit
 Hypothesis, quippe tantum unus unius oraculi
 Sancti datur Grammaticus & Historicus sen-
 sus. Hanc methodum, mi Domine Doctor!
 in Tuo contra me opusculo Tu plane trans-
 scendis & ex præsupposita Tua non opinione,
 sed, quam Tibi ipsi credis, fide Chiliaistica tan-
 quam Thesi, quæ scilicet contra mei quoque
 irenarchæ nunc supra antecedanea Antichilia-
 stica principia *ILLUDESCENTEM LI-
 TERAM* perinde, atque hætenus contra
 Antecessorum *SPIRITUALEM SAL-
 TEM SENSUM*, suo firma stet talo, per
 turpem ἀμεθοδίαν contra me procedis & car-
 ptim vix unum & alteram lineam meam extra-
 his ac citra omnem Tuæ Hypotheseos cum
 mea

mea accuratam collationem iustamque pro
 mea ponderum ponderationem fastuose exa-
 gitas, tandem vero de Tuis adversus Antichi-
 liaſtas alios Scriptis glorioſe loquens hiſce
 p. 63. me, quaſi re bene geſta, leviſſime dimit-
 tis verbis: POTERIS ET TE IN ILLIS
 REFUTATUM LEGERE: quaſi cum illis
 pari ambulare paſſu, ad quos tamen inter-
 dum tantum ſub Hiſtoria Chiliſtica enarra-
 tione provoce; quin imo Tu ipſe de me p. 56.
 ſcribis: *neg₃ chiliaſmum Sanctum profeſſis, neg₃*
Antichiliaſtis placiturus es: bene! Ergo non
 premo pollicem hiſce, nec potero me cum
 hiſce refutatum legere; interea vero citra o-
 mne partium ſtudium ingenue diligo verita-
 tem ac pacem in Eccleſia benedictionem & læ-
 titiam (Zachar. IIX. 19.) tanquam Servus Dei,
 placiturus non hominibus (Gal I; 10. 1. Theſſ.
 II, 4.) ſed Deo, qui approbat cor meum. At-
 que ex hoc anieethodico contra me proceſſu Tu
 deceptus, in Summario p. 2. contradictonie
 ſcribis: *Recenſetur opinio Theodorici Treuneri,*
qui literalem ſenſum Apocalypticum CONTRA
COMMUNEM ANTICHLIASTARUM
MENTEM firmiter retinendum, thronosq₃ cor-
porales & iudicium corporale exercendum eſſe cla-
mat, nihilominus tamen eadem lyra oberrat:
 ecquando enim Treunerus cum aliis Anti-
 chiliaſtis eadem poteſt oberrare lyra, qui con-
 tra

ira communem istorum mentem sentit & (refero ipsa Tua de me p. 54. verba) qui opinionem suam AB OMNIBUS ALIIS DIFFERENTEM in Tractatu suo, quem Chiliastica Eridos irenarchen inscripsit, ORBI MANIFESTAVIT? Nimirum volebas ac debebas citra unius ejusdemque lyrae mentionem dicere: *nihilominus tamen meam de futuro adhucdum millennio litteram non sectatur: addo ego: nec per Textus litteram tenetur, nec Spiritus Sancti, per Textum hunc Θεόπνευστος testantis, interno sic tandem testimonio convincitur, non tantum malitiose non resistens, sed etiam post ardentissimas preces accurate ac pie scrutans atq; anhelans Treunerus. At Doctor Petersen eadem ejusdem lyrae semper, etiam contra heic in omnia alia abeuntem Treunerum, chorda oberrans hanc suam ipsius culpam immerito impingit Treunero, qui sane reliquos Antichiliastras ipse corripit & corrigit, tantummodo credens cum illis, millennium Apocalypticum jam ante præterfluxisse suis cum tractim se invicem subsequenteribus prodromis ac pedis sequis.*

§. 4. Sed age, mi Domine Doctor! descendamus nunc uterque sic hoc in Gymnasio nudi in arenam & experiamur, utra interpretatio, Tua, an mea, hujus in capite vigesimo oraculi Apocalyptici, per quod unum ac solum in tota Scriptura Sacra de millennio hoc Spiritus

Spiritus Sanctus expresse testatur, habeat omnia octo. Equidem argumentor: Quicumque oraculi hujus Apocalyplici sensus est Textui *illatus*, non *innatus*, iste non est sensus Spiritus Sancti per Textum hunc solum in tota Scriptura Sacra de millennio expresse testantis grammaticus sive literalis. Tuus Chiliaisticus sensus est Textui *illatus*, non *innatus*. Ergo Tuus Chiliaisticus sensus non est sensus Spiritus Sancti per Textum hunc solum de millennio expresse testantis grammaticus sive literalis.

Majorem mecum concedis; minorem probopere sequentem inductionem (1) Tuus Chiliaisticus sensus est Textui *illatus*, non *innatus*, quando infarcis Textui *ligationem Satanae absolutam*, quam tamen ligationem Spiritus Sanctus ipse ipso in Textu restringit (α) κατὰ χροῖον, ad mille tantum annos, disertissima mentione de contraria ac positiva Satanae heic iterum adhuc ante mundi conflagrationem futura solutione ad talismodi seductionis reiterationem; quæ Spiritus Sancti ad certum tempus restrictio est indicina certissima, ligari satanam ad statum ecclesiæ christianæ *nondum gloriosum*, qui sit collacteus statui gloriæ, tantum κατ' οἰκονομίαν quandam ab illo, qui est, κατ' ὁρίαν (1. Joh. III, 2.) discernendus; sed ad statum ecclesiæ christianæ heic *adhuc gratiosum*
& ta-

& talem, q̄ualis anterior non fuit, nec posterior porro tunc erit, q̄vando anterior fiet instar morbi recidivi reciduus. Deinde ligationem Satanæ Spiritus Sanctus ipse ipso in Textu restringit (β) κατὰ τὸ πῶς, q̄vando Satan dicitur ligatus & projectus in hoc adhuc mundo, post mille & q̄vōd excurrit, annos demum conflagrando, nondum in *stagnum Sulphureum*, sed εἰς τὴν ἄβυσσον, in q̄vam nē cum vexa projiciatur, magno clamore Christum precatur diabolorum legio, abyssum hanc horrens (Lucæ IIX, 27. seqq. 31.) ex cujus abyssi puteo fumum & ex fumo locustas prodire, ut postea ex abyssō bestiam cum pseudopropheta adscendere fecit diabolus magno propter sui projectionem furore descendens ad incolās terræ & maris (Apoc. IX, 1, 2, 3. XI, 7. XVII, 8. XII, 12, 13, 17, 18. XIII, 1. seqq. 11. seqq. ubi Apoc. X. 7. & XVII, 8. expresse dicitur bestia adscendere, itemq̄ve adscensura ex abyssō;) q̄væ Spiritus Sancti ad talem nondum consummata damnationis locum restrictio iterum est signum, non ita absolute ligari Satanam, ne seducat mundum amplius aut in mundo ullum ullo modo; *abyssus* enim nondum est *stagnum Sulphureum*, in q̄vō solo absoluta hac Satanæ ligatio habet locum. Deniq̄ve Spiritus Sanctus ipse ipso in Textu Satanæ ligationem restringit (γ) κατὰ τὸ πῶς, ita describens modum, formam

nam ac finem huius ligationis: *ὡς μὴ πλεονον τὰ ἔθνη ἔτι*, ut *Ethnicos* non amplius seducat, tali scilicet modo, qvali ante hanc ligationem *Ethnicos* seduxerat & post solutionem iterū seducat, qvi qvalis sit, in Textu exprimitur his verbis: & postea oportet *Satanam* solvi ad exiguum tempus, quum autem expleti fuerint mille anni, solvetur *Satanas* e carcere suo & exibat, **UT SEDUCAT ETHNICOS**, qui sunt in quatuor angulis terræ, *Gog* & *Magog*, ut congreget eos in prælium: ubi ubiqve nomen *Ethnicos* significat non totum mundum, qvem totum sanè non constituunt *Gog* & *Magog* ex quatuor terræ angulis congregati, sed denotat *Ethnicos* stricte dictos, & verbum *seducat* indicat seductionem præcisè illam, quæ fit ad prælium politicum, sive tyrannidem, ac persequutionem truculentam per vim externam, *Ethnicis* olim *Imperatoribus*, præcipue quoqve *Gogo* ac *Magogo* contra *Christianos* solennem. Unde evidentissimum est, particulam *ἔτι* non respicere heic primævam ad seductionem *Gen. III.* aut illam, quæ *Apoc. XIII., 4.* introducitur, quippe isthac dicitur fieri inter terræ incolâs à *Pseudepropheta* ad bestiarum adorationem sive idololatriam externam & internam *Apoc. XIII., 8, 12. 15. XIV., 9. seqq. XVI., 13. XIX., 20.* Nihil vero hic proficis Domine Doctor! Tuâ, quam sapissime de ligatione

B

hac

hæc urges, *emphasi*, quasi hæc convincat ligationem *non restrictam, sed absolutam*. Etenim longe majori *emphasi* describitur (2. Pet. II, 4. & Judæ, 6.) Satanæ *primæ*, quæ ipsa tamen non est *absoluta* ligatio quando ligatus dicitur suis cum angelis non, *catena*, *magna licet*, ut hoc loco, sed *catenis* in plurali, & quidem *catenis caliginis*, non *ad tempus*, ut hoc loco, sed *catenis eternis*, non *ad abyssum*, ut hoc loco, sed *in tartarum*, *ad damnationem & iudicium magni illius diei*. *Successivi* sub & post ligationem, itemque sub & post solutionem *actus* non exaggerant ligationem solutionemque ad statum *absolutum*, sed denotant tantum suo sibi invicem tempore succedentes gradus sive tractus, in textu sic notantissime distinctos & distinguendos. Ubi igitur *vola*, ubi *vestigium* in textu pro ligatione, tua absoluta? quæ scite hinc Chiliastrarum dicitur *πρωτων ψευδος*, nullatenus autem est *prima*, ceu tuus sine fundamento p. 60. scribit calamus, *veritas*, in textu nusquam obvia. Atque hæc omnia dilucide delineavit meus irenarches p. 2, 1, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 18, 20, 25, 26. ad quæ tuum contra me Divergium respondit præter coccysmum nihil, nec quicquam solidi respondere poteris unquam.

(2) Tuus chiliaisticus sensus est textui *illatus*, non *innatus*, quando infarcis textui & Millen-

Millennio adventum Christi ultimum, pantocraticum & consummate gloriosum, quo Christus ante & sub millennium ad iudicium exsequutum quidem Antichristi, nondum tamen totius terrarum orbis, ad cuius catholicum iudicium post mille demum, & quod excurrit, annos exsequendum Christus non iterum adveniat, sed omni sine adventu solum sessurus sit in throno magno candido. At, quæso, ubi vola, ubi vestigium pro tali Christi ante & ad millennium adventu in Textu? in quo tantum dicitur, quod *IN SPIRITU* (Apoc. I, 10) viderit Johannes, descendere angelum de caelo cum catena magna ad temporaliter ligandum Satanam. Sane Scriptura Sacra nullibi ita discerpit Christi ad iudicium adventum pro catholico iudicio exsequendo ab ejusdem sessione & iudicii catholica exsequutione; sed ipsum catholicum iudicium sessionemque ad catholicam exsequutionem proxime annectit ipsimet adventui, ceu maxime inter plurima alia loca liquet ex ipsius Christi ultimis ultimo de adventu ad iudicium absolute ultimum in ultimi capitis Apocalyplici commate 12. & 20. verbis hisce: *Siehe/ich komme bald/und mein Behn mit mir/ zugeben* (non soli Antichristo, sed *ἐξάστω*) *einem jeglichen/ wie seine Werke sein werden/ Ja ich komme bald/ Amen:* ad quæ verba Spiritus & Sponsa & quisque audiens

diens dicit: Komm/Komm/ Ja Komm HErr
 Jesu: quorsum etiam spectat prima Johannis
 de Christi adventu Apocalyptica mentio (cap.
 I. 7.) Siehe/ Er kommt mit den Wolcken und
 es werden ihn sehen alle Augen und die ihn
 gestoßen haben / und werden heulen alle
 Geschlechter der Erden. Ja Amen. Ex qui-
 bus de Christi Adventu verbis natum est du-
 rum ac durum illud contra eternum damnan-
 dos anathema (1. Corinth. XVI. 22.) *μαρὰν ἀνά-
 ΘΗΝΑ* *DOMINUS VENIT*, ad extremam scili-
 cet & universalem universalis atque extremi
 Anathematis in orbe exsequutionem, ad quam
 ne veniat, ut orbem universum anathemate
 feriat, ipse primum venit ad mundi redemptio-
 nem, potentiam ac salutem (Mal. IV. 6. Act.
 XVII. 30. & 31. Lucæ IX. 56. Joh. III. 17. seqq.
 Matth. XXV. 41. seqq.) Idem convincit pri-
 mum de Christi adventu ad judicium vatici-
 nium Henochi in Judæ Epistola (14. & 15.)
 relatum, ubi dicit: Siehe/ den HErr kömmt
 mit viel tausend Heiligen/ Gericht zu halten
 über alle/ und zu straffen alle ihre Gottlosen/
 und alle Werke ihres gottlosen Wandels/
 damit sie gottlos gewesen sind / und um alle
 das Harte/ das die gottlosen Sünder wider
 Ihn geredt haben: quæ Henochi verba in
 Tua Nube Testium veritatis (p. 9. seqq.) pes-
 sime

sine detorquere fudas ad solum Antichristum
magnum, qui & quatenus ante millennium
sit tollendus; quippe de Antichristo, vel ejus
ante millennium abs Te sine solido Scripturæ
Sacrae fundamento credita sublatione nulla
prorsus heic exstat litera. & licet de Nicolaitis
& his similibus forte intelligendus præcipue
sit Judas, qui Henochi vaticinium perinde
atque Historiam de lapsu & damnatione an-
gelorum ac Sodomorum suæ de extremo omni-
um impiorum, nominatim emperatarum, ju-
dicio doctrinæ intexuit; clarissime tamen di-
ctur ab Henocho venire Dominus ποιῆσαι
κρίσιν κατὰ πάντων, ἐξελεῖν πάντας
πρὸς ἀσεβεῖς αὐτῶν, περὶ πάντων τῶν ἔργων,
καὶ περὶ πάντων τῶν σκληρῶν, ὧν ἐλάλησαν
ἀμαρτολαὶ ἀσεβεῖς: quæ quadruplex mentio
da futuro Christi judicio super *OMNES* ho-
mines, damnatione *OMNIBUS* ex ipsis im-
piorum, de Factis eorum *OMNIBUS* impie
ac sine pœnitentia gestis, Dictis quoque
OMNIBUS duris, sic ex obdurato corde con-
tra Dominum eructatis, non potest non signi-
ficare *OMNES* & *OMNIA*, neutiq̃vam solum
Antichristum ejusque Facta ac Dicta, præfer-
tim quod ipse etiam Judas Apostolus, vatici-
nium Henochi referens, non tantum sub fron-
tispicium in commate sexto, sed in proxime
quoque præcedente decimo tertio loquitur de

die pantocritico sive iudicio magni illius diei
 & caligine tenebrarum illis peccatoribus im-
 piis, impie sine pœnitentia agentibus & lo-
 quentibus, æternum servata. Quare valet hic
 adversus Tuam subjecti ad solum Antichristum
 speciosam restrictionem Regula Logica: *Talia
 sunt subjecta, qualia permittuntur esse a suis
 predicatis & vice versa.* Sed quid cunctor?
 Christus ipse ipso in suæ ad diei extremi judi-
 cium Catholicum sessionis processu (Matth
 XXV, 31 seqq.) descripto, adventum, & sessio-
 nem in idem temporis punctum refert, dicens:
Wenn aber (ὅταν δὲ) des Menschen Sohn
kommen wird in seiner Herrlichkeit und alle
heilige Engel mit ihm/ denn (τότε) wird Er
sitzen auf dem Stuhle seiner Herrlichkeit/ und
werden für ihm alle Völker versammelt
werden: non demum ergo post millennium
& quod excurrit, sedebit, qui ante millen-
nium Tuum venerat Christus indicaturus
quippe per ipsam apparitionem. Quæ vero
passim serenissimis Solis hujus radiis obloque-
ris, etiam p. 150. & 171. seqq. fumi sunt ac ne-
bulæ facile hinc se dissipantes atque sic pro-
lixam ac laboriosam dissolutionem non exspe-
ctantes, ceu mox pluribus monstrabitur.
Unde simul manifestissimum est, omnia Scri-
pturæ Sacræ vaticinia, quæ Tota Ecclesia Chri-
stiana

stiana & Evangelica semper & ubique unanimi corde, ore & calamo vi Textus interpretata est de consummato diei illius magni iudicio, per-versissime detorqveri abs te tanquam inter-polo interprete tuum ad millennium & solius Antichristi particulare prius iudicium; ceu iterum probe delineavit meus irenarches, p. 19, 20, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49. seqq. ad quæ tuum contra me divergium respondit, præter coccy-simum nihil, nec quicquam solidi respondere poteris unquam.

§. 5. Cæterum ex hac tua citra textus fundamentū vana de Christi ad tuum millen-nium adventu glorioso perſuasione porro in fareis textui (3) thronos *GLORIOSOS*; quum tamen textus exprimat *simpliciter* thronos, qui sane constituuntur præcipue politice ab & cum Christo in regno etiam naturæ & gratiæ (Psalm CXXII, 5.) Infarcis Textui (4) sessionem *GLO-RIOSAM*; quum tamen textus exprimat *nude* sessionem, quæ certe obvia est præcipue in politicis Regibus & Iudicibus (Ruth. IV, 1. & 2. Thren. V, 14.) Infarcis textui (5) sessionem corporum *CLARIFICATORUM GLORIO-SAM*; quum tamen textus expresse haud nominet Sedentes, utique per Grammaticum ordinem referendus ad proxime præcedens Substantivum plurale *Ethnicos a Satana non am-plius seductos*. Infarcis textui (6) datum esse se-

dentibus iudicium *GLORIOSUM*; quum tamen textus *absolute* dicat, datum esse Seden-
tibus iudicium, quod sane Deus & Christus
præcipue dat politice in regno quoque naturæ
& gratiæ, quibus vult ac debet dari, præsertim
post deturbationem Superborum humilibus
(Psalm LXXII, 1. Dan. II, 21. & 37. IV, 22.
Luca I, 51. & 52.) Infarcis textui (7) resurre-
ctionem Martyrum ex sepulcris *GLORIOSAM*
ad vitæ statum & regnum in cœlesti Jerusalem,
si non statim κατ' ὄψιν, saltim κατ' ὁμολο-
γίαν singulariter divinam *GLORIOSUM*;
quum tamen in statu beato ac cœlesti non am-
plius locum habeat ὁμολογία ulla, & textus
memoret tantum hoc, nempe *Johannem Mar-*
tyrum animas vidisse cum visis prius illis, qui ad-
iudicium in thronis sedebant, quibus junctum vi-
sis, junctum adseritur vita & regnum per mille
annos cum Christo, cum, & sub quo, uti per quem,
certe vivunt ac regnant præcipue Imperatores
ac Reges etiam in regno naturæ & gratiæ (Prov.
II, 14, 15, 16.) præsertim vero Christiani, jux-
ta vitam gratiæ & *OCCULTAM* adhuc glo-
riæ (Gal. II, 19, 20. Col. III, 1, 2, 3, 4.) ad vitam
victoriæ & triumphus de suis, antea viventibus ac
potentibus (Psalm XXXI, 20.) nunc sub-
actis & intra millennium non revicturis hos-
tibus heic cum Christo tanquam suo capite, quod
corporaliter ad gloriam primitive resurrexit,
sua

sua ex morte visibiliter ac solenniter, ut tandem ad *MANIFESTAM* gloriam ex morte corporaliter *PRIMUM RESURGENTES*, quibus Martyrum animæ in cœlis congratulabundæ convivunt & simul harmonice triumphant. Infarcis Textui (8) reviviscere *mortuos reliquos* non statim post expletum millennium, sed in die demum absolute extremo sub resurrectione universali; quum tamen Textus rotunde testetur, non reviviscere, *donec impleti fuerint mille anni* ac proin illos reviviscere mox post expletum millennium, fore quoque post millennium non diem pantocriticum cum subsequa æternitate, sed *TEMPUS* adhuc, *coram Deo licet exiguum*, in quo solutus iterum suis ex abyssu vinculis Satan perinde, atque ante ligationem & millennium, seducturus sit Ethnicos ad prælium contra sanctorum non amplius sic regnatorum castra truculentum. Infarcis Textui (9) statum *primo resurgentium* præ reliquis Electis, in resurrectione universali resurrecturis *PRÆROGATIVE BEATUM* sive *BEATIOREM*; quum tamen in Textu absolute dicatur *BEATUS*, qui habet sortem in resurrectione prima, & mors secunda in omnes Electos, qui omnes cum & in Christo suo capite, non soli illi, quos tibi singis ac separas, Deo sunt ex creaturis & hominibus primogeniti,

primitiæ ac Virgines (Hebr. XII, 23. Zach. I, 18. Apocal. VII, 9. XIV, 4. XVII, 14. Ephes. V. 23. 25. sq. 19. 30. nullam utique habeat potestatem, gradusque gloriæ prærogativi inter Electos haud quaquam in resurrectionis temporanea prioritate, sed donorum post communem omnium Electorum resurrectionem primam prærogativa quantitate & qualitate consistant, ceu etiam de damnatis constat (Apoc. XIIX, 6. & 7.) Infarcis textui (10) *castra* post millennium in cœlesti Jerusalem, *GLORIOSA*; quum tamen textus referat hostilissimam Gogi & Magogi contra illa, non amplius triumphalia, sed truculenter ad tremorem circumdata castra præliationem, non sine spoliatione ac prædatione (Ezech. xxxix. 7. seq. 19. 20. xxxix. 6. seq. 23. seqq. 26. seqq.)

§. 6. Quoniam igitur ex falsa de Christi ante millennium ad Antichristi sublationem adventu glorioso Hypothesi omnia hæc & plura, quæ præter Irenarchæ mei delineationem in hac inductione prolixius convellere non est necesse, infarcis, Domine Doctor! textui Apocalypico, euge? facturus rerum compendium, contra hæc tua infarcita & regnum gloriosum, quem textus Litera minime convincit, nec tua tot mundorum, tot dierum extremorum, tot futurarum ex sepulcris resurrection-

rectionum multiplicatio exsculpit, unum hoc subnecto argumentum: Quodcumque Christi suis cum Regnum a Spiritu Sancto describitur, peragi tantum ad aliquot annos, in hoc adhuc physico mundo, sub hoc adhuc physico cœlo, super hac adhuc physica terra, antequam per conflagrationem intereat hic orbis, antequam absorbeatur mors, antequam HOC mortale induat immortalitatem & claritatem gloriosam, & quidem sic paragi cum anxio adhuc & usque ad mundi conflagrationem perducto omnis creaturæ ex interitus servitute ad gloriosam libertatem anhelitu, imo peragi tandem cum hostilissima iterum sequuta Diaboli per Gogum, ad magnum Sanctorum tremorem usque & ingentem ex ipsis prædam, infestatione, illud nondum est gloriosum, multo minus semper gloriosum, neque illi Regno prævius est Christi ille a Prophetis, Christo ipsomet ejusque Apostolis sollemnissime prædictus secundus ad gloriam & totius mundi judicium gloriosus adventus.

Atqui Christi suis cum Regnum in capite 20. Apocalypitico a Spiritu Sancto describitur peragi tantum ad aliquot annos, in hoc adhuc physico mundo, sub hoc adhuc Physico cœlo &c.

Ergo Christi suis cum Regnum in capite 20. Apocalypitico nondum est gloriosum, multo minus semper gloriosum, neque illi Regno prævius

prævius est Christi ille a Prophetis, Christo ipsomet ejusque Apostolis sollemnissime prædictus secundus ad gloriam & totius mundi judicium gloriosus adventus,

Major ex eo est certissima, quod status gloriosus, a Spiritu Sancto in scripturis descriptus, per Summam Summæ gloriæ Majestatem hæc talia, quæ imperfectionis nonnihil sapiunt, omnia omnino ac semper excludit. Erit enim status gloriosus manifestissimus in gloria ea, cujus καὶ ὑπερβολὴν εἰς ὑπερβολὴν αἰώνιον βάρη (2. Cor. IV. 27. Rom. IIX, 18.) quicquid fiat tuæ sine Dei in Script. S. digito heic intextæ œconomix aliisque insolitis & insolidis distinctionibus, de quibus mox nonnihil addam.

Minor sua radiat luce ex ipso textu & decantatissimis Scripturæ Sacræ hæctenus oraculis, quorum aliquot citra operosam deductionem sisto salientibus, non tantum conniventibus oculis considerata ex 2. Pet. III. 4. seqq. 7. 10. seqq. 13. 1. Corinth. XV. 50, 53. seqq. Rom. IIX, 18. seqq. Ezech. XXXIIX. 7. seqq. 19. 20. XXXIX. 6. sq. 23. sq. 26. sq. ubi 1. Cor. XV. 50. 53. seqq. Paulus exfertissime scribit corruptionem neutiquam accipere incorruptibilitatis hereditatem, & tunc demum fore, ut corruptibile HOC induat incorruptibilitatem & mortale HOC induat immortalitatem, quando absorpta est mors ad victoriam, quando mortalitas est absorpta a vita (1. Cor. V, 4. s.

V, 4. 5.) absorbetur autem mors demum post millennium Apocalypiticum, in die & iudicio extremo (Apoc XX, 14 XXI, 3 & 4 ceu monuit etiam meus irenarches [p. 22.]; & formavit Paulus plus vice simplici non frustra propositionem singularem: HOC corruptibile, mortale HOC induet immortalitatem &c. Significaturus, non nisi post abolitam omnem in universo hoc mundo mortalitatem ac mortem locum habere regnum Christi suis cum gloriosum; quicquid clames pro millennio tuo de tua contra Salfedinem impiorum superioris & inferioris ecclesiae privilegio. Similiter Rom. IIX, 18, seqq Paulus clarissime testatur, plenam libertatem a corruptionis servitute futuram esse inter creaturas demum in totali seculi consummatione, ac proin creaturam in tuo millennio nondum esse a corruptionis servitute liberam in gloriosam filiorum Dei libertatem. Perstat igitur subnexi mei Prosyllogismi conclusio: Christi suis cum Regnum in capite 20. Apocalypitico nondum est gloriosum; multo minus semper gloriosum, neque illi Regno pravius est Christi ille adventus secundus gloriosus.

§. 7. Atque sic per inductionem & prosyllogismum ex textu probata & ex scripturis deducta est Minor hac mea: tuus Chiliasticus sensus est Textui illatus, non innatus: ac proin irrefragibilis evadit illa mea conclusio §. 4. consti.

constituta: Ergo tuus Chiliafficus sensus non est sensus Spiritus Sancti per textum hunc solum de millennio expresse testantis grammaticus sive literalis: quod uberioris contra exceptiones tuas lucis gratia ita tandem confirmo:

Quicumque oraculi Apocalyptici sensus ita comparatus est, ut ad obtinendam aliquantillam sui speciem objectionumque dilutionem, præter & contra solidum Scripturæ Sacræ fundamentum, fingi necesse sit plures una resurrectiones primas, plures una resurrectiones secundas, plura uno secula præsentia, plura uno secula futura, plures una simul separatim existentes ecclesiarum ex plenè & plane Sanctis (supra mere impiorum sine omni conversione in falsedine jacentium ecclesiam) constantium species, plures uno Gogos Magogosque, plures uno cœlos novos, sive plures una cœlorum novorum species, plures una terras novas, plures uno dies solenniter extremos, plura uno judicia solenniter extrema, plures una ad judicia illa, & quidem ad absolute extremum sine adventu, apparitiones aliorumque non plurium pluria: ille non est grammaticus Spiritus Sancti sensus; quippe Spiritus Sanctus, qui ad firmanda firmissimo suo ex verbo hominum corda in fidem firmissimam firma firmiter docet, suum sensum literalem pro sui genuino

uino captu tot commentis, pigmentis ac fragmentis minime involvit (1. Corinth. XV, 58. Col. I, 23, II, 5. 1. Pet. V, 9. Ebr. XIII, 9. 2. Petri I, 19. Tit. III, 8.)

Atqui Tuus Chiliafticus fensus ita comparatus est &c. ceu Tua tuo de millennio scripta prolixiffima prolixiffime testantur ipfa, ubi fingi abs te ex falsis præconceptis hypothefibus citra solidam ex Scriptura Sacra ad rhombum demonstrationem tot ac tot plura, qui acutum cernit, facile perfpicit, neque opus habet omnes tuos perreptare angulos.

Perstat ergo iterum conclusio hæc: tuus Chiliafticus fensus non est grammaticus Spiritus Sancti fensus. Sane ut purpuriffare queas tuam Anti-Christi ante millennium in Barathrum projectionem, creditam a te per rationem ex nuda capitum XIX. & XX. Apocalypticorum ferie confutam & toties ad incitatas redactam, imo a teipso in Apocalypfi sæpe rejectam, tantum vero hic præcise loci obtutulam, fingere necesse habes *duas resurrectiones primas*: unam Martyrum, alteram mortuorum olim naturaliter Antichristorum & extreme impiorum Antichristi adsecularum, quæ resurrectio tamen altera ad mortem secundam non nisi *nominaliter sit prima*. At ubi exstat in textu aut Scripturis Sacris, ante millennium & diem extremum extreme impios
Anti,

Anti-Christos demortuos Antichristique ad-
 fecclas esse suis ex sepulcris resurrecturos, ut
 juxta cum Anti-Christo adhuc in terra vivo
 redivivi præcipitentur in barathrum? Anti-
 christus certe fuiscum demortuis adfecclis, in
 die extremo demum resuscitatis, in illo ipso
 cum divina ira manifestandi judicii justis die
 (Rom. II, 5. seqq.) vivus aut redivivus præci-
 pitabitur, & quidem prius utique, quam dia-
 bolus, qui dicitur hinc projectus eò, *ubi bestia &
 Pseudopropheta erat*, in barathrum nempe, tunc
 demum animam suam dilatans & os suum,
 præter morem, aperiens, ut juxta cum bestia
 & Pseudopropheta ac juxta cum diabolo maxi-
 ma damnatorum omnium caterva descendat
 ad cruciatus æternos post resurrectionem in
 die pantocritico, ubi prima beandorum resur-
 rectio, antea inchoata, tandem consummabi-
 tur. Est enim (quod scias, Domine Doctor!)
Resurrectio prima nihil aliud, quam *actus*, quo
homo a Christo tanquam mediatore redemptus in
sui regeneratione sub quotidiana per sepulcrum quo-
que beate dormientium durante renovatione (2.
 Cor. IV, 16.) *a Deo per gratia & gloria vitam*
preparatus (2. Corinth. V, 5.) *cum Christo tan-*
quam suo **CAPITE ET EX MORTUIS PRI-**
MOGENITO (Apoc. I, 5.) *primitive corporali-*
ter resurgente, etiam primum & corporaliter re-
surgit ad gloriam & vitam eternam, heic quidem

CUM

cum Christo in Deo occultam, at illic in die tandem extremo manifestam (Col. III, 34. Ephes II, 16.) Qvalis resurrectio heic qvoqve tunc maxime visibilis fuit, quando ex imperatoribus Ethnicis veri Christiani ad thronum victorioso cum privilegio sua in morte temporali contra mortem secundam adscenderunt & per mille annos orbem judicarunt, triumphantes sic cum Martyrum animabus in coelis de suis, antea viventibus ac potentibus, tum vero devictis hostibus, post millennium demum reciviscen-
tibus, in die autem extremo ad mortem aeternam resurrecturis, quando, qui vicerunt (Apoc. II, 11, 26.) a secunda morte immunes, resurgent consummative primum, ut antea inchoative, ad gloriam & vitam aeternam; quæ delineavit pridem meus irenarches. Par esto iudicium de cæteris tuis pluralitatibus.

§. 8. Quandoquidem igitur tuus Chiliafticus oraculi Apocalyptici sensus non est Spiritus Sancti sensus Grammaticus sive literalis, profecto tuum de millennio glorioso vaticinium erit tantum ἰδιῶς ἐτοίλυνσέναι (2. Petri I, 20.) ac proin vanum atqve rejiculum; & quia hunc sensum tuum per omnia tua, facile credulis melliflua, Scripta mundo persuadere magno molimine contendis, non ex textus visceribus, sed per extranea, omnibus fidiculis confarcinata & ex omnibus angulis conquisita, do-

C

cu-

cumenta, facile hinc patet, sine textus fundamento omnia tua postulata, argumenta, parallelismos, distinctiunculas omnes esse *ECHO SINE PRÆVIO SONO*, verba ventiloqva & fumivendula, tuum millenium gloriosum non esse Ens reale, sed *Ens Tuerationis*. Certe Nubes tua testium veritatis, quia testes Biblici solenniter auditi & examinati omnes tibi abfentient & se ex falsa hypothefi obtorto collo huc accersitos fatebuntur; reliqui vero per se non sunt omni exceptione majores ac proin rejiculi, reapse est *nubes ἀνυδρος*, *ventis circumacta* & *fons ἀνυδρος* (Juda: 12. 2. Pet. II, 17. Prov. XXV, 14.) Similiter theses contra Dominum Wincklerum minime implent mensuram propositionum, quas acutiores philosophi scite vocant *THESES*, sed sunt ex falsa falsa opinionis de glorioso millennio præsuppositione, & huc oraculorum divinorum ἀσυλλογιστῶν contorfione fluentes Hypotheses falsæ, ceu cuivis, qui immotam postulat demonstrationem, ad oculum patebit.

§. 9 Atque sic in aprico est, ecquanti pretii sit sensus tuus oraculi Apocalyptici chiliasificus. Genuinum ex imis textus visceribus meum *ORBI MANIFESTAVIT* (utor tuis de me verbis) meus irenarches; contra quem qvalia ejaculatus sis tela, brevi experiemur. Nimirum Haud ferit meum irenarchen telum p. 54. ubi *contemptim me Tibi ignotum nominas*.

Quid

Quid enim, si mundus, qui Deum non novit, etiam non novit Dei filios (1. Joh. III, 1.) Sane Deo, qui in Christo meo meus mea meam mihi per fidem quotidie quotidiana cum renovatione remittit peccata & suo servo indigno a teneris ungviculis praesertim per 43. annos sacris in muniis sanctissime adstitit, non sum ignotus, bonis quoque ac mundis immundo in mundo membris manifestus juxta cum Paulo, cum quo respondeo: Ich bin als unbekant/ und doch bekant (2. Cor. VI, 9. XI, 6) Haud terit meum irenarhen telum p. 55. ubi *me male Thesin, secundum verba verissimam, ad Hypothesin applicare scribis.* Atqui thesin meam meus irenarches ita ad Hypothesin transtulit in sectando & applicando sensu vere literali, ut κατὰ πῶδα ex Historia Politico-Ecclesiastica Hypothesis respondeat thesi & textui, ceu non praecipuus Lector palpare manibus potest. Ceterum quando ibidem exclamas: *Utinam Seidenbecherum sequutus fuisses, qui in plerophoria Spiritus Sancti, suo de Chiliasmo fuit persuasissimus!* justo pronius te devolvis in votum atque iudicium. Scias proinde, Domine Doctor! meum cum Dn. Seidenbechero, Pastore abdicato, caritatis negotium hoc fuisse: nempe edideram tunc A. c. 1663. Bono cum Deo *ANABAPTISMUM MEUM ORTHODOXUM* sive tractatum in Capitis ex

Apostolicis Actis XIX. Frontispicium, & adversus sententiam, quæ Marnixio adscribitur, ex particularum *μεν* & *δε* respectu novissimam antiquissimum Ambrosii denuo baptizatis illis 12. Discipulis interpretamentum ex omnibus Textus visceribus demonstraveram. Conspiciens sic meam sibi probatam interpretandi industriam Seidenbecherus, venit ad me, omnia sua chiliaistica Scripta & Acta candide affert & serio rogat, ut in sui gratiam & convictionem ardentissime secum precatus ego parili diligentia in Deo ac Die inquirerem in XX. Apocalypticum Caput, sensum literalem, contra sibi neutiquam satisfaciensem spirituale, enixa & altiori indagine citra omnem in partes propersionem investigaturus, si forte per Spiritus Sancti illuminationem attractionem alius a Chiliastarum sensu ex Textus accurata Analyfi sese proderet, quem sancte jurabat, se contra Chiliaisticum solennissima cum palinodia susceptrum. Vix autem a me, meum pollicitato studium, Eislefeldam abierat, e vivis sub convictionis ad confessionem anxio adhuc anhelitu excedebat; quo sepulto ego etiam Acta hæc tunc sepeliebam, magis necessariis intentus officiis, usque dum nuper A. C. 1696. *excelsa* tandem *occasione divinitus* trahebar, ut meum pie sisterem irenarchen; quem, si viveret, Seidenbecherum probare aut Tecum impro-

improbare mea nihil refert; certissimus quippe sum ex ipsius Spiritus Sancti testantis obfignatione, me non detorsiones, *quas melius, ex Tuo iudicio, nocte perpetua premere, quam post 32. annos luci exponere debuerim*, sed sensum vere & adæquate literalem contra Tuas farcturas eruisse, & quidem opportune in senio nunc meo divinitus sollicitatum, ubi expendebam illud Salomonicum (Prov. XXV, 11.) Ein Wort/geredet zu seiner Zeit/ ist wie güldene Nessel in silbern Schaaalen: Eines Weisen Herz weiß Zeit und Weise (Eccles. IX, 5.) Ein Narr schüttet seinen Geist gar aus / aber ein Weiser hält an sich (Prov. XXIX, 11. item illud Siracidæ (c. XXI, 17, 18, 27, & 28.) Die unnützen Wätscher plaudern / das nicht zur Sache dienet: die Weisen aber bewägen ihre Wort mit der Goldwage; die Narren haben ihr Herz im Maul/ aber die Weisen haben ihren Mund im Herzen. Des Narren Herz ist wie ein Topff/ der da rinnet und kan keine Lehre halten; Wenn ein Vernünftiger eine gute Lehre höret/ so lobet er sie und breitet sie aus/ höret sie aber ein muthwilliger/ so mißfällt sie ihm und wirfft sie hinter sich.

§. 10. Haud ferit meum Irenarchen telum p. 56. ubi ex eo, quod non *distributive* singulos simul, sed *collective* omnes sibi invicem succedentes putem vixisse ac regnasse mille an-

nos oggeris: *qualis ille sensus literalis?* quasi Textus referat, unumquemque eorum, quos Johannes in thronis sedere vidit simul, simul quoque vixisse ac regnasse mille annos. Sed ubi in Textu id habetur, præcipue ubi est adverbium *quædam*, ex cuius nuda absentia Tu ipse in illo (Joh. V. 28.) Christi: *venit hora &c.* passim colligis, haud probari ex hoc loco posse, quod in die demum extremo simul omnes resurrecturi sint pii atque impii? Certe sensus literalis pro Textus ratione non est tantum in simul distributivis, sed etiam in successive collectivis, præsertim quando de longe temporis tractu leguntur, sermonibus. Sic sensus literalis est (ceu mox meus subdidit Irenarches exemplum quando Israëlita per 430. annos certe non simul singulatim, sed successive universim, in Ægypto dicuntur affligendi, unius viri ætate ad 100. & quod excurrit computata annos (Gen. XV, 13. A& VII, 6, 7.) Sic (Apocal. XIII, 5.) etiam in singulari numero dicitur bestia duratura 42. menses sive 1260. dies, qui pro annis habentia, non quod unum bestia individuum sit tamdiu duraturum, sed quod bestia regnum per sua successiva, simul licet visa, capita & cornua multa sit tamdiu duraturum. Unde simul vides, Domine Doctor! solum semel in loco Apocalyptico nostro usurpatum singularem numerum, & quidem inter plures plura-

plurales antea ac postea adhibitos, imo mox in *pluralem numerum* mutatum, sensum Tuum simul distributivum, ceu credis, minime convincere. Sic Iudices Israheliticum populum in terra Canaan dicuntur (Act. XIII, 20.) 450. circiter años successively scilicet *iudicasse*. Taceo alia (Judic. XI, 26. &c.) præsertim quod Scriptura Sacra alias vitam & ætatem unius in tempore viventis viri aut plurium simul in tempore existentium hominum millenariam nullibi, nec in Patriarcharum Antediluvianorum, longævissimi etiam Mathusalemi, historia referat.

§. II. Haud ferit meum Irenarchen telum p. 57. ubi ex eo, quod visibilem in corpore ex *quasi morte* resurrectionem ad victoriæ heic vitam, de qua Paulus ait (2. Cor. VI, 9.) *ὡς ἀποθνήσκοντες, καὶ ἰδοὺ ζῶμεν*: dixi *quasi corporalem*, concludis: *sensum meum non esse literalem*. Atqui τὸ *Q VASI*, Jureconsultis solenne, non simpliciter opponitur *VERO*, uti falsum opponitur vero, sed tantum *MAXIME PROPRIO*, sicut *DELICTUM Q VASI* est ubique Delictum quoddam, nempe quum quis non dolo, sed culpa solum aliqua delinquere intelligitur; quemadmodum quoque Philosophum πρὸς ἐν ἢ ἀπ' ἐνὸς in reductione inferiorum ad summum frequentant. Atque ita etiam visibilis in corpore ex *quasi morte* ad vitam

vitamheic victoriæ resurrectio prima reduci-
 tur, tendit & transfertur tandem revera ad re-
 surrectionem ex morte corporali corpora-
 lem; quem in sensum ipse Deus (Ezech.
 XXXVII, l. seqq. u. seqq.) de ossibus disiectis
 ac torridis, at reviviscentibus, dicit: Du
 menschen Kind! Diese Beine sind das ganze
 Haus Israel in Babel/ siehe ist sprechen sie:
 Unsere Beine sind verdorret und unsere Hoff-
 nung ist verlohren/ und ist aus mit uns: Sie-
 he! ich will eure Gräber aufthuen / und
 will euch mein Volck heraus holen und euch
 ins Land Israel bringen/ und solt erfahren/
 daß ich der H E R R bin / wenn ich eure
 Gräber geöffnet/ und euch mein Volck aus
 denselbigen bracht habe/ ich will meinen Geist
 in euch geben/ daß ihr wieder leben sollet:
 qvalia oracula pluria notavit (p. 4. lit. I.) meus
 Trenarches, quæ sensum hunc Spiritui Sancto
 frequentatissimum demonstrant ubertim ocu-
 lis salientibus, non tantum conniventibus illa
 conspectanti. Quando vero ibidem arguis,
me non juste exprimere sensum Spiritus Sancti in
permutatione ex nomine singularis numeri μα-
κάριος in pronomen numeri pluralis Τῶν,
ut involvantur per mille annos successores, con-
tra veram Spiritus Sancti mentem astute agis
versipellem; antea enim ex singulari nominis
BEATUS numero deducebas contra me tuum
sensum

sensum distributivum, jam eundem ex plurali pronominis τῶν numero, in quem Spiritus Sanctus singularem numerum notabilissime transmutavit, demonstrare contendis; at Textus loquitur de beato & beatis primaque Resurrectione non absolute, sed illo &, illis nunc precise, qui vere ac finitive partem habent. Ἐν τῇ ἀναστᾷσει τῇ πρώτῃ sive αὐτῇ τῇ ἀναστᾷσει τῇ πρώτῃ, in solennissima speciosissimaque ac proxima κατ' ἐξοχὴν καὶ ἀντονομασίαν dicta resurrectione prima illa, qua Christiani, antea sub Ethnici imperii persecutionibus diu multumque pressi, nunc ad ipsummet imperium, & quidem restricte millenarium successive adsurgunt, super quos, in millennio illo successive morientes, mors secunda non habet potestatem, quia sic vincens ac perseverans usq; ad vitæ finem sua in morte a morte secunda non leditur, ceu ipse Christus dilucidat (Apoc. II, 11, & 26.) & docuit meus Irenarches (p. 15.) cui haftenus itidem respondisti nihil, nec solidi quicquam respondere poteris unquam, tantummodo exclamas: *Hei quanta ampullæ! quanta declamationes!* addis tamen: *Tua Sesquipedalia verba una illa phrasi refutari possunt, quod SANCTI CUM CHRISTO REGNARE DICUNTUR MILLE ANNOS: quod equidem Tibi facile concesserim & in Tua statim castra transferim, si modo Θεοδωριος ille abs Te confictus adhiberetur in*

C s

Tex-

Textu: *Sancti cum Christo regnabunt mille annos GLORIOSE IN CORPORIBUS CLARIFICATIS:* Sine quo additamento phrasis illa & totus Textus, imo tota Scriptura Sacra contra Irenarches mei cœlestem ex ipso Spiritus Sancti Textu erutam veritatem nihil quicquam pro Tuo sensu convincit, nec habes, unde illud ad Textum solide reducas. Regnavit sane cum Christo Moses suos annos, Samuel suos annos, ad quem Christus tandem dicebat (1. Sam. IIX, 7.) *Sie haben nicht dich, sondern mich vermortet, daß ich nicht soll König über sie seyn:* Regnavit cum Christo David suos annos, Josia suos annos, regnarunt ceteri suos annos, neque tamen gloriose in corporibus gloriose clarificatis.

Alia longe phrasis est, Domine Doctor! quam Tu cum illa Apoc. XX. misere confundis: *Sie werden mit Christo regieren von Ewigkeit zu Ewigkeit* (Apoc. XXII, 5. XVII, 14. XI, 15.) nempe qui vident Dei & agni faciem $\alpha\alpha\tau' \theta\acute{o}\tau\alpha\nu$ (1. Joh. III, 2. Apoc. XXII, 4.) in corporibus tunc gloriose clarificatis, quando implebitur illud (Apoc. XXI, 4, 5, 8.) das Erste ist vergangen: Und der auf dem Stuhle saß sprach: *Siehe, ich mache es alles neu: Der Ungläubigen Theil wird sein* (non in Tua falsedine, sed) *in dem Phule / der mit Feuer und Schwefel brennet / welches ist der andere*

andere Todt! Perpetua autem Tui coc-
cysmi repetitio rem minime conficit, quan-
do ex absolutæ ligationis falsa (ad quam
etiam in p. hac § 7. misere confugis) Hypothesi
subdis p. § 9. *per totum millennium non interrump-
ta serie, sine mixtura ecclesia futura est gloriosissi-
me sancta & sanctissime gloriosa; habeas, Treu-
nere! Tibi soli illos Tuos mille annos, ego certe
cum omnibus, apparitionem Christi diligentibus,
alia mihi tempora refrigerii post debellatum An-
tichristum firmiter spero. Sed sperabis! At-
que hinc p. § 7. me dulcis opinionis mea muste
vino ebrium proclamans. Ego vero respondeo
cum Jesaia (c. XXII, 7.) Tu ipse præ vino ab-
sorptus erras vixi toll und taumelst! in Tua Tui
millennii visione, impingis in iudicio. Myster
Tibi sub gustu injusto sententia mea ad Spiritus
Sancti mentem est vinum COSTA, vetustate
defecatissimum & veritas Textui cœva.*

§. 12. Haud ferit meum Irenarchen te-
lum p. § 7. ubi me (p. 8) perverse citasse scribis in
rem de bicipitis Aquile pro muliere Apocalypica
alis (Apoc. XII, 14.) loca disharmonica (ex Deut.
xxxii, 11. Exod. xix, 4. Jes. xl, 31. XLIX, 23. Malach.
iv, 2.) At confundis Domine Doctor! turpiter
Hermonia rei cum Harmonia phrasis, ad quam
illuc rem sic tantum illustraturus respexi. Unde
in fumum abit vaniloqua Tua mei ibidem exa-
gitatio, quando paratragedias: *possem osten-
dere*

dere, quam vane in præfatiuncula Tua Lectorem, monueris, ut in Dei gloriam solis numeris notatorum Sacris ex Bibliis Locorum nubem ad solidam collationem & veritatis indagacionem non conniventibus, sed salientibus conspiciat ocellis: Sane si acutius & accuratius id non ostenderis, quam hoc in passu ostendisti, valde vapulaberis. Neque enim vane, sed scite ac bene id Lectorem monui, quia Irenarches meus lineam tantum duxit chiliasmī orthodoxi, superficiem & corpus relinquens Doctioribus, ubi utique oracula numeris tantum notata uberiolem requirunt deductionē, quam ego brevitatis tum studio seposui, interea tamen certissimus sum, hanc meam notationem, non sine Dei mei digito ex altiori indagine & singulari industria pie confectam, habere ἀπαντα ὀντὰ, si modo sedulos inveniat Lectores, qui non solum τὸ ἐρευνᾶν, sed etiam, τὸ ἐξερευνᾶν (Joh. V, 39. 1 Pet. I, 10.) sibi curæ & cordi esse, Doctorum, Biblia Sacra non unice ad pedisequam Legis Praxin, sed prius ad σωτηρίας γνῶσιν (Luc. I, 77.) atque Dei in Christo ex Evangelio iustificam ac salvificam Theoriam lectitantium Choro, hodie fere exiguo, se commendant.

S. 13. Haud ferit meum Irenarchen telum p. 58. ubi contra meam Tabulari, quæ visionem hanc capitis XX. Apocalypticam (p. 16. lit. iii.) ad amissam ex Historica veritate representat, contra

contra omnem oculorum aciem & picturam naturam proclamas *picturam sine re fictam* & *phantasiae glaucomate laborantem*, vere, inquis, *picturae sunt, nihil de veritate, sed multum umbrarum habentes* &c: Corrigo ego: *Vera si verem vere sistentes picturae sunt picturae illae meae, fictae neutiquam, sed multum umbrarum pro adumbranda rei veritate* (plus ad picturam veram non requiritur) *habentes*; pingere, non fingere, & videbis non meum, sed Spiritus Sancti millennium, contra Tuum millennium fictum Tuis ipsismet corporeis oculis ex & in PICTURA, ut Johannes ex & in SPIRITU vidit, Haud ferit meum Irenarchen telum p. 59, 60 61. ubi contra offensam a me Chiliaficorum clamorum vanitatem, *sex illos a me confutatos clamores, sexies verbo CLAMOutens, instar cuculi repetitis nudos, imo primam vicem duplicans stentoris gutture vociferas: clamo atque iterum sublata & intensiore voce clamo: solide vero nihil respondes, nec quicquam respondere poteris unquam.*

Haud ferit meum Irenarchen telum p. 61. ubi *loca Scripturae pro Tuo Millennio Apocalyplice visioni superinducta me non refutasse scribis*. Atqui in unius illius Chiliafistis Cardinalissimi loci (1. Cor. xv. 23, 24.) analysi (p. 21. seqq.) itemque in Notatiuncula ad Textum illum (Rom. xi. 25. seqq.) *de universali aut*
saltem

*saltem insigni Judeorum adhuc ante mundi finem
 conversione, documenta ea, & ita statuit, meus
 Irenarches, ut facile ab omnibus palpari possit
 illa Tua, non mea, jejuna & macra explicatio;
 ad quæ mea specimina respondisti nihil, nec
 quicquam solidi respondere poteris unquam.
 Cæterum obiter hic notandum, Te concedere,
 in capitis xv. hujus Corinthiani commate 23.
 agi quidem de Christi ante & ad Tuum mil-
 lennium adventu, in commate autem 24. non
 amplius de illo, sed de die absolute extremo
 Paulum loqui. Atqui tunc demum, ait per
 Paulum Spiritus Sanctus in ipso hoc 24. com-
 mate, Christum esse aboliturum in choro, foro &
 toro sub traditione tandem regni sui gratiosi,
 πᾶσαν ἀρχὴν καὶ πᾶσαν ἐξουσίαν καὶ δύναμιν,
 ad quam ἀρχὴν, ἐξουσίαν καὶ δύναμιν πᾶσαν
 suo utique modo spectat etiam ANTI-
 CHRISTIANA, quam Tu tamen Tuiscum
 fingis, Deum & Christum esse aboliturum an-
 te Tuum millennium, putans Te reperisse,
 non quod pueri in faba, in capite xix. Apo-
 calypstico pro Tua ista Hypothesi, quam to-
 tam diluit meus Irenarches (p. 19. seqq.), cui
 hæcenus etiam præter coccysmum nihil re-
 spondisti, nec solidi quicquam respondere po-
 teris unquam, maxime si conspiceres tandem,
 in illo ipso capite describi quendam Christi ad
 iudicium extremum extremo in Die processum,
 & qui-*

& quidem ad prius judicandum Antichristum
 five Bestiam cum Pseudopropheta, itemque
 terræ Reges suis cum exercitibus, qui hostes
 omnes cum Christo, ante quam jam se instar
 vindicantis victoris suo cum exercitu in eqvo
 albo ad judicandum suo in gladio omnem car-
 nem (Jes. LXVI, 16.) gladio acuto gladio pe-
 netrantiori quovis ancipiti gladio (Ebræor.
 IV, 12.) gladio Spiritus & oris sui Spiritu (Joh.
 XII, 48. Ephes. VI, 17. 2. Thess. II, 8. Jes.
 XI, 4.) sisteret, congregati fuerant ad
 gerendum cum eo bellum (Apocalypf.
 XVII, 14. XIII, 4.) quando etiam
 Pseudopropheta ediderat coram bestia Si-
 gna, & seducti acceperant bestia Characte-
 rem & adoraverant ejus imaginem, nunc
 autem in stagnum Sulphureum, commu-
 ne illud omnium incredulorum recepta-
 culum (Apoc. XX, 14, 15. XXI, 8. XXII, 15.)
 conjici videt Johannes præcipue Bestiam cum
 Pseudopropheta, reliquis etiam Regibus ter-
 ram, qui vident incendii fumum & eminus
 stant propter cruciatus timorem (Apoc. XIX,
 9, 10, 15, 16, 17, 18.) gladio illo Christi judi-
 catorio ac vindicatorio ad mortem secundam
 occisis ut in *INFERNO* etiam, ut antea in ter-
 ris, mors suis cum avibus (Apoc. XIX, 2. & Jes.
 xxxiv, 4. seqq. II. seqq. 14, 15.) pascat eos (Psalm
 XLIX, 15.) & omni carni suæ in carne sint abomi-
 natio,

natio, ubi vermis eorum non morietur & ignis ipsorum non exstingvetur (Jes. LXVI, 24. Marci IX, 43, 44.) 18c fumus cruciatus adscendet in secula seculorum (Apoc. xiv, 10, 11, xix, 3. Jesaia xxxiv, 10.) Quod autem me ulterius ibidem p. 61. provocas, tenta, inqviens, si vires, totum caput XIV. Zacharianum per totam connexionem suam exponere &c. hoc nisi feceris, vane de sensu Tuo omnino innato, literali proprio, uno, vero, bono, prono, pleno, plano & prorsus genuino, ex ipsius Textus visceribus eruto, gloriaris: valde eqvidem admiror; ecqvis enim, nisi hoc prodidisses, unquam credidisset, Te ita Tuo extra Apocalypsin hausto sensu fascinari, ut literalis sensus Apocalyplici certitudinem omnem ad solius tandem capitis XIV. Zachariani Chiliastice accuratam analysin unice reducas, alibi tamen sedissime methodo contraria omnem Scripturae Propheticae perspicuitatem ex sola Apocalypsi hauriendam esse dictites? Literalis sensus est in ipsius Textus literis a Spiritu Sancto inspiratus; quomodo ergo Spiritus Sanctus, tanquam simplex simplicis veritatis Spiritus, alibi alium sensum literalem eadem de re contra seipsum inspirare poterit? Quid vero sit de accurata capitis xiv. Zachariani (quam heic loci inferere non decet) analysi, certissimus eqvidem sum & ingenue profiteor, illud ne utiqvam de Tuo testari millennio

nio quod in primigenii Apocalyptici Textus sensu solide literali nullum habet fundamentum, vestigium nullum, & juxta veram veram fidei analogiam constantissimam omnino tollit; quicquid e contrario passim de alia in Tuo cerebro nata fidei analogia declamites, dicam scribere toti ecclesiæ Christianæ suis cum conciliis ac Symbolis nihil quicquam veritus. Obiter tantum addo, Te per illa ex capite XIV. Zachariano extracta & majusculis literis expressa verba: SEDEBIT JERUSALEM SECURA: p. 91. non ita boni interpretis dedisse specimen ad probandum gloriosum Tuum millennium; in Textu enim haud dicitur: *Sedebit Jerusalem GLORIOSE secura.*

§. 14. Haut ferit meum Irenarchen telum, quo sepe tuis in Scriptis eviscerare astuas illud Christi oraculum (Joh. V, 21, 25, 28, 29.) contra universalem in die extremo resurrectionem, a meo Irenarcha (p. 5.) pro illustrissima fidei analogia assertam. At scias, Domine Doctor! verba illa Christi: *venit hora & NUNC EST* &c. loqui de Christo, quatenus in suo adhuc officio prophetico sub exinactionis statu miracula edebat, præcipue quoque mortuos, *QVOS VOLEBAT* faciebatque suam nunc vocem audire, excitabat, non solum vivus, sed etiam in cruce mortuus

D

(Matth.

(Matth. XXVII, 50. seqq.) ceu Textus Johannis clarissime a commate 17. usque ad finem testatur. Per voculam igitur *ὡν* cum particulis: *οἱ ἀπεσπῶντες, ὅς τῳ εἰ ἐρχεται ὥρα*: incommate 25. & 21. notantissime positus non potest intelligi etiam simul quædam Christi *hora gloriosa* ad Tuum millennium, quasi una illa in statu exinanitionis tum temporis hora complectatur quoque, diversi tamen generis, post 1700. & ultra annos in statu demum exaltationis futuram Tui millennii horam; ecquis enim fidelium, verbum Christi scite audientium & intelligentium, id sic concipiat & credat? Sed distinguit & constituit Christus *duas* tantum resuscitandi a sese mortuos *horas*; unam pro *singulariter Prophetica*, sub statu exinanitionis suæ; mortuorum, *quos vult & qui audiunt*, nunc præcise *resuscitatione presentem* horam; alteram, quam notanter sine illis oculis ac particulis determinativis in commate 28. & 29. & Joh. VI. 39. 40. 44. 54. proponit, pro *Universaliter Regia* (Matth. XXV, 34. 40.) sub statu exaltationis suæ ad diem extremum omnium ex sepulcris *resuscitatione futuram* horam, in qua Christus, Filius Dei, tanquam Filius hominis, datam sibi a Patre resuscitationis & iudicii potestatem (Joh. V, 20, 21, 22, 26, 27.) plenissime exercebit pro universali mortuorum,

qui

qui omnes audient vocem Christi, resurrectione, piorum omnium ad vitam, impiorum omnium ad mortem æternam. Quoniam itaque Tua Tui millennii hora nec ad priorem, nec ad posteriorem Christi horam scite ac rite referri potest, utique plane expirat ficta ac dicta Tibi *media & fidei analogie*, heic ex Christi ore a meo Irenarcha *asserta* contra Te triumphat salva ac victoriosa.

§. 15. Haud ferit meum Irenarchen telum p. 62. ubi scribis, *me* (p. 24. & 25.) non intellexisse Tuam inter varias ecclesiarum species distinctionem a Te propositam. Atqui bene intellexi Tuas istas Novitates ac Subtilitates; Sed intellexi quoque Tuum heic *συνόψιν*. Haud ferit meum Irenarchen telum p. 62. ubi falso me accusas *absolutè* inter Apoc. XII. & XX. caput *parallelismi*. Quippe Tecum ipso pro re nata sub certo certa in ratione parallelismo, abs Te quoque adserto, unum ex altero illustro & scite credo, Satanam, a sui ad terram ac mare atque abyssum dejectione, ex abyssu Bestiam, ex terra Pseudopphetam ad vix incolarum excitasse (Apoc. XI, 7. XVII, 8. XIII. 1. seqq. II. seqq. XIX, 20.) als ein Meers Drach / der springt in den ertömen und trübet das Wasser mit seinen Füßen und

D 2

macht

macht seine Ströme glum (Ezech. XXXII, 2,) Er macht/ daß das tieffe Meer seüdet/ wie ein Topffen / und rührets untereinander / wie man eine Salbe mengel/ Er machet die Tieffe ganz grau (Job. XLI, 22, 23.) *Haüd ferit telum Coronidem tandem mei Irenarchæ, abs Te p. 63. taxatam*; Socinum enim introduxit citra omnem impietatem; qvippe scripseram Irenarchen etiam Socinianis Chiliaſtis, qui a suo alias Duce discere debebant, ut reliqui, vel in hoste laudare veritatem; Cæterum p 91. seq. & frustra defudas, Christi oraculum (Lucæ XIIX, 8.) *adhuc contra meas demonstrationes* (p. 42. seqq.) detorquere, prætenſo Christi de orandi perpetua opera *Scopo*; Scopum enim illum & ego ſalvum atqve incolumem ſervo, & tamen de die absolute extremo recte expono, ante & ad quem ſane hoc orandi & quidem ardentius (Lucæ XXII, 44.) ſtudium Christus & Petrus maxime commendat [Lucæ XXI, 36. 1. Pet. IV, 7, & 8.] & Apocalypſis ipſa cum Spiritu ac Sponſa exercet [Apoc. XXII, 17, 20.]

Num vero *impie* [ceu me judicas p. 106.] ad Tuum millennium pertraham illud Christi (Lucæ XVII, 22.) Optime cognoscet & dirimet Jeſus *καρδιογνώστης* Die, quem omnes fideles & deſiderant & videbunt, interea ardentissime precati: *Ja komm Herr Jeſu! Amen.*

J. 16. At-

§. 16. Atque hæc sunt Tua, quæ contra
meum Irenarchen coniecisti, tela, omnia
sine acuminata cuspide, sine scopo, obtusa &
invalida, contra quæ Irenarches meus, ne-
que *confossus* neque *confusus*, in Domino ex
acie redit salvus atque incolumis, & Vindex
nunc Veritatis lætum solenniter cantat pæa-
na.

Deus in Christo per Spiritum Sanctum
porro omnes nos suo verbo illuminet atque
ducat in omnem Veritatem,
Amen.

S. D. C. N. B. G. A.

D 3

SU-

SUPERPONDIA.

I.

Quando p. 42. Domine
 Doctor ! putas, ani-
 mas sumi pro toto
 supposito (Apoc. xx,
 4.) *quia etiam corpus martyrum*
fuerit passum; Scias, retributio-
 nem hanc non esse tunc *adequa-*
tè plenam, qualis in vita demum
 æterna sequetur, ubi corpus quo-
 que gloria coronabitur.

2.

Quando p. 138. de Apoc. XIX.
 17. seqq. 21, pro tuo Millennio scri-
 bis: *in conflagratione mundi non*
opus

opus est, ut aves veniant, quum ipsa aves mox sint periturae: perinde est, ac si dicerem: in conflagratione mundi non opus est, ut stella de caelo cadant, ut virtutes caeli dissolvantur, ut Mare aestuet (Matt. XXIV. 29. Marci XIII. 24, 25. Lucæ XXI. 25, 26.) quum ipsum caelum totum & mare totum sit mox perituum. Par est ratio in sepultura & incensione Gogi, de qua p. 195. seqq. ex Ezechielis XXXII. X. pro Tuo millennio scribis: Ad quid queso illa succensio & combustio armorum Gogi, si post illam cladem Gogi ingruet dies extremus? quid opus est tunc Sepultura, quum eternitas ingruens Sepulcra ipsa sepeliat? An forsan haec omnia paulo ante peragentur, quam mox irruptura eternitas

D 4

se-

sequetur? Non credo ad tam ineptas cogitationes ullum hominum deveniturum. At enim vero non crediderim ego, Te in tam improbas cogitationes deveniturum, ut Deo & Christo Catholico Judici præscribere tentes, quænam ante & sub mundi interitum præmittere aut immittere debeat. Wer will Gott lehren/ der auch die Hohen richtet. (Jobi XXI, 22. XXXII. 2, 3, seqq. XXXIX, 34. 35. XL. & seqq.)? Alles / was er will / das thut er im Himmel und auf Erden / in Meer und in allen Tieffen (Psalm. CXXXV. 6.) Pariter p. 164. inepte confundis dies æternitati proximos cum ipsa æternitate ad Apoc. X. 6, 7. Quando enim solennissimo solennissimus angelus juramento protestatur,
tem-

tempus non fore amplius,
 sed in diebus septimi Angeli con-
 summandum esse mysterium
 Dei &c. significatur non restri-
 ctè tempus Tui millennii, quasi
 tum nullum pro Antichristo di-
 lationis amplius supersit tempus,
 sed clarissime indicatur tempus
 absolute, absolute posita voce,
 ὁ χρόνος, quod scilicet absolute
 nullū amplius post illos dies tem-
 pus sit futurum, sed in diebus se-
 ptimi angeli tandem æternitati
 proximis consummandum sit
 Dei mysterium (non *partiale*
 Tui millennii & sublati juxta Te
 ante illud Antichristi, sed) *uni-*
versum totius Apocalypseos &
 Scripturæ Sacræ, quod Dei my-
 sterium ex fide ad visionem sit
 transferendum (1. Corinth. XIII.

D 5

12, 13

(59)
12, 13. 2. Cor. V, 7.) sicut Deus an-
nunciavit servis suis prophetis
& prædixit per os omnium, a
seculo prophetarum, ad *ἀποκατά-
στασιν πάντων ὑπὸ ἀνάβυστον* a conspectu
Domini (Act. III. 19. & 21.)

3.

Sæpissime quoque, at tur-
pissime, contendis, *ultimam Pau-
li* (1. Corinth. XV, 51. 52. 1. Theff.
IV, 16. Matth. XXIV, 31.) *tubam*
esse ipsammet illam *septimam tu-
bam Apocalypticam* (Apoc. X, 7.
XI, 15.) Apocalypica enim (ut plu-
res differentias nunc taceam)
videtur & auditur a Johanne *in*
Spiritu ad vaticinandum, Pau-
lina autem ab omnibus homini-
bus, vivis ac mortuis, conspici-
tur & exauditur *in corpore* ad re-
surgendum & iudicandum, ceu
pridem notavit etiam [p. 24.] me-
us

us Irenarches. Quod si hæc Pauli tuba non est, Tuam juxta mentem, diei extremi, sed Tui millennii propria, Christus in die extremo sine omni adventu & tuba suscitabit mortuos, aut sedens tunc tantum in alba sella sufflabit post mille Tuos, & quod excurrit, annos adhuc semel tubam atque sic tuba ultima non erit ultima; quod ἀντίλογον & ἀντιγραφόντων credendum, quando scarabæus mel culexque lac fecerit.

4.

Coronidis vice Te Tuiscum Sociennis sisto αυτοκατάκριτον (Tit. III, 10, & II.) ex Tuis p. 34. hisce verbis ipsis: *In hanc Scyllam & Charybdim deducit homines falso adsumpta hypothesis, ubi incognita pro cognitis assumuntur, ut re ipsa Verbo Dei, quod tamen*
sibi

*sibi sancte custodiendum credunt,
nescii contradicant & falso cre-
dita sua analogia fidei veluti fa-
scino aliquo corrumpantur, ne
veritatem ut veritatem & lu-
cem in luce videre possint, sed ci-
tius veritatem illam cœlestem,
quam hypotheses suas semel assum-
tas rejiciant.*

**Halleluja! Amen! Lob und
Ehre und Weißheit un̄ Danc̄
und Preiß und Krafft und
Stärke sei unserm GOTT von
von Ewigkeit / zu Ewigkeit!
Amen! Halleluja! [Apoc. VII.
12. XIX. 1. 3. 4. 6.]**

καὶ τὰυτα μὲν ταύτη.

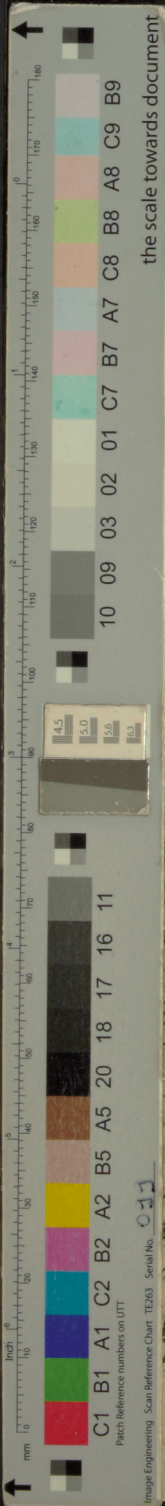

F. Reppien.

the scale towards document

6)
veniant, quum
peritura: perin-
m: in conflagra-
opus est, ut stella
virtutes caeli dis-
are astuet (Matt.
XIII. 24, 25. Lucæ
ipsum caelum
otum sit mox pe-
ratio in sepultu-
e Gogi, de qua
chielis XXXIIIX.
nio scribis: Ad
accensio & com-
Gogi, si post illam
ruiet dies extre-
est tunc Sepultu-
tas ingruens Se-
iat? An forsan
ante per agentur,
ptura eternitas
4